

ARKADIUSZ MELLER

MARIAN REUTT (1907–1944/1945?)

Urodzony w 1907 roku w Petersburgu. W 1920 roku wraz z rodzicami przybywa do Warszawy. Uczęszczał do: Gimnazjum Męskiego im. Kazimierza Kulwiecia, Gimnazjum im. Jana Zamoyskiego i Liceum im. Stanisława Staszica. W 1927 r. został zmuszony do opuszczenia Gimnazjum im. Zamoyskiego prawdopodobnie w wyniku niesportowego zachowania podczas walki bokserskiej (Marian Reutt był czterokrotnym mistrzem Warszawy w wadze półśredniej).

W 1929 roku zdał maturę w Liceum im. Stanisława Staszica. W 1930 roku ukończył Szkołę Podchorążych Rezerwy Piechoty w Berezie Kartuskiej. W 1937 roku ukończył studia prawnicze na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego. W 1932 roku zostaje członkiem Oddziału Akademickiego Obozu Wielkiej Polski. Jego nazwisko pojawia się w kontekście autorstwa powstałej w 1932 roku anonimowej broszury zatytułowanej *Wytyczne w sprawach żydowskiej, mniejszości słowiańskich, niemieckiej, zasad polityki gospodarczej*. Należy jednak podkreślić, że autorstwo wspomniane broszury jest przypisywane także Bolesławowi Piaseckiemu, Wojciechowi Kwasiemborskiemu, Henrykowi Rossmanowi, Janowi Mosdorfowi, Witoldowi Staniszkisowi.

W lipcu 1933 roku wziął udział w zjeździe byłych działaczy Obozu Wielkiej Polski w Błotach Karwińskich, którego skutkiem było utworzenie Komitetu Redakcyjnego „Akademika Polskiego”.

W 1935 roku uczestniczył w zjeździe organizacyjnym Ruchu Narodowo-Radykalnego „Falanga” w Kątach. Z kolei w listopadzie 1936 roku wziął udział w wiecu młodej prasy antykomunistycznej zorganizowanym w Filharmonii Warszawskiej, podczas którego wygłosił przemówienie.

W listopadowym numerze „Ruchu Młodych” z 1935 roku pojawiła się informacja o przygotowywanej publikacji książkowej Marian Reutta, która

miała dotyczyć kwestii ekonomicznych (bez podania przewidywanego tytułu). Należy stwierdzić, że powyższe zamierzenie nie zostało zrealizowane (nie znajdujemy żadnych recenzji, omówień ani reklam informujących o ukazaniu się tego wydawnictwa, które, gdyby się ukazało, zostałoby z pewnością szeroko rozpropagowane przez prasę związaną z „Falangą”).

*

W 1936 roku ukazało się jego tłumaczenie książki Mikołaja Bierdiajewa pt. *Nowe Średniowiecze*. W 1937 roku opublikowano jego przekład pracy Jacquesa Maritaina pt. *Nauka i mądrość* oraz książkę Mikołaja Bierdiajewa pt. *Problem komunizmu*.

Jest współautorem *Zasad programu narodowo-radykalnego* opublikowanego w 1937 roku. Dnia 28 listopada 1937 roku przemawiał na wiecu zorganizowanym przez „Falangę” w warszawskim Cyrku Staniewskich, gdzie zgromadziło się ponad 2 tys. „falangistów”.

W 1938 roku pełnił funkcję kierownika Wydziału Propagandy Ruch Narodowo-Radykalnego (wcześniej przewodził pracom Wydziału Ekonomicznego) oraz był członkiem kierownictwa powstałego w marcu 1938 roku Komitetu Porozumienia Organizacji Narodowo-Radykalnych Ponadto w 1938 roku wszedł w skład Komitetu Redakcyjnego czasopisma „Przełom”.

W 1939 roku odszedł z „Falangi”, związując się ze Związkiem Młodych Narodowców. W 1939 roku opublikował broszurę *Wychowanie militarne narodu*.

W okresie międzywojennym był publicystą takich czasopism, jak: „Ruch Młodych”, „Akademik Polski”, „Pro Chirsto”, „Sztafeta”, „Falanga”, „Przełom”, „Ruch Gospodarczy”, „Myśl Narodowa”, „Prosto z Mostu”, „Ruch Kulturalny”, „Podaj Dalej”, „Lech”. Według relacji Włodzimierza Sznarbachowskiego w październiku 1939 roku do Mariana Reutta zgłosiło się „kilku jego znajomych sprzed wojny, niemieckich oficerów sztabowych, z propozycją nawiązania rozmów”¹. Powyższej informacji nie udało się zweryfikować. Należy podkreślić, że mimo domniemyanych kontaktów Mariana Reutta z przedstawicielami Wehrmachtu już wkrótce, bo w grudniu 1939 roku, na skutek denuncjacji niemieckiego agenta i byłego członka „Falangi” Stanisława Brochiwca wspólnie z Bolesławem Piaseckim, Onufrym B. Kopczyńskim i Jerzym Cybichowskim zostaje aresztowany przez Gestapo. W warszawskim więzieniu na ulicy Dani-

¹ W. Sznarbachowski, *Bolesław Piasecki: od skrajnej antyniemieckości do projektów współpracy. (Na marginesie pierwszej polskiej książki o Bolesławie Piaseckim)*, „Zeszyty Historyczne” 1990, z. 294, s. 92.

łowiczowskiej przebywał do kwietnia 1940 roku. W celi przebywał wspólnie m.in. z: Bolesławem Piaseckim, ojcem Zygmunta Przetawkiewicza i Arnoldem Szyfmanem – przedwojennym dyrektorem stołecznych teatrów.

Po opuszczeniu więzienia brał udział w tajnym nauczaniu na kompletach maturalnych. Był w nieformalny sposób związany z Konfederacją Narodu. W październiku 1944 roku zostaje aresztowany przez Gestapo w Kaleniu koło Nowego Miasta nad Pilicą. Następnie zostaje więziony w Tomaszowie Mazowieckim, z którego zostaje przewieziony do obozu koncentracyjnego Gross-Rosen, w którym umiera. Dokładna data śmierci nie jest znana, prawdopodobnie był to styczeń 1945 roku. Jednak autorzy wykazu ofiar tego niemieckiego obozu przy nazwisku Mariana Reutta nie podają daty jego zgonu.

Bibliografia

- Dudek A., Pytel G., *Bolesław Piasecki. Próba biografii politycznej*, Aneks, Londyn 1990, s. 22.
- Gomulicki J.W., *Trzy lata na Smolnej: 1925–1928*, [w:] *Smolna 30. Gimnazjum im. Jana Zamoyskiego*, red. J. Durko, T. Kwiek, Z. Smorawiński, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1989, s. 152–153.
- Grott B., *Katolicyzm w doktrynach ugrupowań narodowo-radykalnych do 1939 roku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 1987, s. 33.
- Kenar T., *Marian Reutt (1907–1945). Orędownik nowego średniowiecza*, „Myśl Polska” 2004, nr 18–19, s. 16.
- Komitet Redakcyjny <Akademika Polskiego>, „*Akademik Polski*” 1933, nr 2, s. 1.
- Księga zmarłych więźniów KL Gross-Rosen*, oprac. wstęp i red. G. Choptiany, cz. II, Muzeum Gross-Rosen, Wałbrzych 2002, s. 73.
- Łętocha R., *Reutt Marian*, [w:] *Encyklopedia „Białych Plam”*, t. XV, Wydawnictwo POLWEN, Radom 2005, s. 250–252.
- Majchrowski J.M., *Reutt Marian*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. XXXI/1, z. 128, Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1988, s. 162–163.
- Pałaszewska M., *Zofia Kossak*, Wydawnictwo von borowiecky, Warszawa 1999, s. 146–148.
- Profesorowie, uczniowie i absolwenci gimnazjum i liceum im. Jana Zamoyskiego polegli, pomordowani i zaginieli 1939–1945*, [w:] *100 lat na Smolnej, czyli dzieje gimnazjum i liceum im. Jana Zamoyskiego w Warszawie*, Druk-Intro S.A., Warszawa 2005, s. 110.
- Przetakiewicz Z., *Od ONR-u do PAX-u. (Wspomnienia)*, Wydawnictwo Książka Polska, Warszawa 1994, s. 16, 27, 37–38.

- Reutt M., *Człowiek i naród w gospodarstwie*, „Ruch Młodych” 1935, nr 2, s. 23. *Przemówienie redaktora Marjana Reutta (<Pro Christo>). Walczyć w imię pozytywnego ideału moralno-gospodarczego*, „Pro Christo” 1936, nr 1, s. 2–5.
- Rudnicki Sz., *Obóz Narodowo-Radykalny. Geneza i działalność*, Czytelnik, Warszawa 1985, s. 265.
- Sznarbachowski W., *Bolesław Piasecki: od skrajnej antyniemieckości do projektów współpracy*. (Na marginesie pierwszej polskiej książki o Bolesławie Piaseckim), „Zeszyty Historyczne” 1990, z. 294, s. 92.
- Szyfman A., *Moja tułaczka wojenna*, Ministerstwo Obrony Narodowej Warszawa 1960, s. 72–82.
- Terej J.J., *Rzeczywistość i polityka. Ze studiów nad dziejami najnowszyi Narodowej Demokracji*, Książka i Wiedza, Warszawa 1971, s. 25.
- Wasiutyński W., *Prawą stroną labiryntu. Fragmenty wspomnień*, oprac. W. Turek, Exter, Gdańsk 1996, s. 103.